

Savęs vertinimo skatinimas

Sugebėjimas teisingai save vertinti yra svarbus asmenybės išsiugdymo bruožas. Ne be pagrindo dar antikinės Graikijos mąstytojai teigė: „Pažink pats save“. Savęs pažinimas yra pagrindinė teisingo savęs vertinimo sąlyga. Humanistinės psichologijos bei pedagogikos pradininkai A. Maslow ir C. Rogers savęs pažinimą laikė svarbiausiu asmenybės brandos požymiu. Jų manymu, tai savojo Aš samprata, į kurią įeina visos mintys ir jausmai, atsakantys į klausimą „Kas aš esu?“. Jei mūsų savasties samprata yra teigiama, paprastai esame linkę teigiamai elgtis ir taip pat suvokti pasaulį. Jei toji samprata neigiama, jei savo akyse mes esame toli nuo mūsų „idealaus Aš“, jaučiamės nepatenkinti, nelaimingi. Adekvatus savęs vertinimas suprantamas kaip viena iš svarbiausių humanistinio ugdymo tikslų. Svarbu išmokyti mokinius visada jausti ir teisingai vertinti savo žinių įsisavinimo lygį, gebėjimą jas panaudoti, taip pat žinoti savo sugebėjimus bei įgūdžius, kitas asmenybės savybes.

Įsivertinimas apibrėžiamas, kaip paties mokinio sprendimai apie daromą pažangą bei pasiekimus, remiantis savistaba, savianalize, kaip dabartinių pasiekimų lyginimas su ankstesniaisiais, tolesnių mokymosi tikslų bei jų siekimo strategijų numatymas. Mokinio savęs vertinimas - viena iš mokinių ugdymo rezultatų vertinimo kaitos prioritetinių krypčių, kai nuo vienpusiško, tik mokytojo atliekamo vertinimo pereinama prie aktyvaus mokinio dalyvavimo savo pasiekimų vertinime, t.y. mokinio įsivertinimo. Kad ateityje reikės daugiau dėmesio skirti savęs vertinimui, pabrėžia ir ugdymo rezultatų vertinimą reglamentuojantys dokumentai. Juose teigiama, kad vertinimo tikslas yra padėti mokiniui mokytis, suprasti savo stipriąsias ir silpnąsias puses, įsivertinti savo ugdymosi rezultatus. Tam, kad moksleiviai išmokytų mokytis ir įsivertintų savo mokymosi rezultatus, jie turi aktyviau dalyvauti vertinimo procese. Skatinant mokinių savęs vertinimą muzikos pamokoje svarbu:

- Sudaryti sąlygas, mokiniui pažinti save, savo Aš, teisingai ir adekvačiai vertinti savo gabumus ir galimybes.
  - Skatinti mokinius aktyviai dalyvauti ugdymo procese, teigti pasiūlymus, priimti atsakomybę už savo ugdymo rezultatus.
  - Vertinant mokinius pratinti apibūdinti įvairius savo muzikinės veiklos aspektus, pagrįsti savo nuomonę.
- Įsivertinimo formos gali būti skirtingos. Svarbiausia, kad jos būtų priimtinos mokytojams, mokiniams ir jų tėvams. Dažniausiai taikomos formos yra: vertinimo aprašai (pastabos, įrašai, užrašai), vertinimo recenzijos ir vertinimo apšankai. Klaipėdos Aukuro vidurinėje mokykloje muzikinio ugdymo rezultatų įsivertinimui naudojami vertinimo apšankai, kurie sudaro sąlygas mokiniams aktyviau dalyvauti vertinimo procese ir objektyviau įsivertinti savo ugdymosi rezultatus.

Vertinimo apšankas – tai vertinimas, grįstas sukauptais moksleivio darbų pavyzdžiais. Vertinimo apšankas – konfidencialus dokumentas, kurio turinį žino tik pats mokinytis, mokytojas bei tėvai. Apšankai padeda sekti mokinių ugdymo rezultatų pokyčius per kurį nors laikotarpį. Apšankuose kaupiami kontrolinių darbų, pratybų užduočių, projektinių darbų pavyzdžiai, nuotraukos, kūrybinių gebėjimų plėtrą liudijantys dokumentai. Vertinimas ir įsivertinimas pagal apšanko turinį leidžia atsižvelgti į visus per pusmetį ar mokslo metus nuveiktus darbus.

Į vertinimo apšanką mokiniai skatinami įtraukti apšankytų koncertų bei muzikinių spektaklių programas, trumpas perskaitytų knygų (kompozitorių biografijos, muzikos populiarinimo leidiniai ir kt.) recenzijas, sukomponuotų kūrinių natas ar įrašus, renginių (koncertų, muzikinių spektaklių, muzikinių-literatūrinių vakarų ir kt.) nuotraukas, vaizdo įrašus, kompozicijų ir improvizacijų garso (vaizdo) įrašus, kompiuterinės kūrybos diskelius, projektų bei scenarijų aprašus ir kt. Mokiniai patys gali atrinkti, ką įsegti į apšanką, kokie, jų manymu, geriausi darbų pavyzdžiai parodo jų ugdymosi rezultatus. Tokiu būdu itin patogiu vertinti moksleivio pasiekimus meninėje raiškoje, nes ne visi mokiniai aktyviai dalyvauja meninės raiškos, pavyzdžiui choro, veikloje. Vieni, pasirinkę muzikinę raišką, nori ir gali muzikuoti. Tačiau yra ir tokių, kurie mieliau išreiškia save ne muzikuodami, o muzikinėje visuomeninėje veikloje, rengdami įvairius muzikinius renginius, dalyvaudami muzikiniuose projektuose ir pan. Vertinimas pagal darbų apšankus skatina mokinius analizuoti savo pasiekimus, lyginti juos su bendraamžių pasiekimais, patiems įsivertinti

savo muzikinės veiklos rezultatus. Tokiu būdu kiekvienas mokinys turi galimybę išsakyti savo nuomonę ir mintis, pats įsivertinti savo muzikinius pasiekimus, o mokytojas - geriau pažinti mokinius, visapusiškiau pamatyti ir įvertinti jų žinias, gebėjimus, įgūdžius bei muzikinės veiklos nuostatas.

Diana Linkevičienė

Klaipėdos Aukuro vidurinės mokyklos muzikos mokytoja